

Uvodna studija završava poglavljem *O transliteraciji zapisa* (46-49), u kojemu su upute za čitanje tekstova, na kraju kojih je u tablici prikazana glagoljica s pripadajućim broječanim vrijednostima odnosno latiničkim ekvivalentom slova (49).

Za uvodnom studijom slijedi sama *Transliteracija glagoljskoga teksta* (53-368), na koju se nadovezuju *Preslici glagoljskih zapisa* (371-546), a knjiga završava cjelinom *Prilozi* koja objedinjuje osamnaest zasebnih jedinica poredanih na sljedeći način: *Prilog 1 (Kronološki predmetni red zapisa)* (549-569), *Prilog 2 (Popis starješina bratovštine sv. Bartolomeja)* (570-575), *Prilog 3 (Pregled cijena živine)* (576-578), *Prilog 4 (Cijene mesa)* (578), *Prilog 5 (Pregled cijene kože)* (578-579), *Prilog 6 (Pregled cijene sira, skute i loja)* (580), *Prilog 7 (Pregled cijene vina)* (581), *Prilog 8 (Zabilježene cijene ulja)* (582), *Prilog 9 (Cijene žitarica)* (583-585), *Prilog 10 (Cijene tamjana, voska i svijeca)* (585), *Prilog 11 (Cijene vune)* (586), *Prilog 12 (Zabilježene cijene posuđa)*, *Prilog 13 (Cijene zemljišta)* (587), *Prilog 14 (Pregled iznajmljene živine)* (588-591), *Prilog 15 (Pregled iznajmljivanja zemljišta)* (592-607), *Prilog 17 (Češće upotrebljavane ligature)* (608-611) te *Prilog 18 (Abecedno kazalo osoba koje se spominju u Knjizi bratovštine sv. Bartolomeja iz Roča (1523.-1611.))* (612-639).

U *Prilogu 1* zapisi su podijeljeni u četiri segmenta: *Zapisi o godišnjim prihodima i rashodima* (549-567), *Zapisi o iznajmljivanju i kupnji živine, zemljišta i kuće* (556-567), *Zapisi o nabavi crkvene opreme i uređenju crkve* (567) i na kraju *Zapisi o podmirivanju novčanih obveza* (567-569).

U *Prilogu 2* naveden je popis starješina; s godinom zapisa donosi se ime i prezime starješine i njegova pomoćnika (*tovariša*) i napomena u kojemu se transliteriranom zapisu navedeni starješina spominje.

Od *Priloga 3* do *Priloga 17* statističke 'rubrike' navode se tablično, a sami podaci u tablicama variraju ovisno o čemu se govori. Tako se npr. u *Prilogu 11* uz godinu spominjanja navode rubrike o količini, cijeni vune i napomene koje se nalaze u tekstovima, dok se tablica u *Prilogu 16* upotpunjuje odnosno mijenja podacima o vrsti poslova uza stalne rubrike o godini, cijeni i napomenama (koje se nalaze u svim tablicama).

Prilog 17 u latiničko-glagoljskoj transliteraciji donosi češće upotrebljavane ligature u spomenutih zapisivača: Š. Grebla, J. Grebla, I. Benčića, I. Kovačića te ostalih.

Prilog 18 je zapravo indeks imena transliteriranih tekstova u kojemu su navedena sva imena koja se spominju u *Zapisima*, a uz koje se donose mjesta njihova pojavljivanja u tekstovima.

Na kraju su studije sažeci na talijanskom (640-641) i engleskom jeziku (642-643).

Aleksandar Žigant

Ljerka Šimunković, Nataša Bajić-Žarko, *Iz korespondencije Dominika i Ivana Luke Garagnina*, Građa i prilozi za povijest Dalmacije, sv. 20, Državni arhiv u Splitu, Split 2005., 359 str.

Plemićka obitelj Garagnin (zavičajem iz Mletaka) u društvenom je, kulturnom i gospodarskom životu Splita i Trogira, ali i Dalmacije u cjelini, imala u XVIII. stoljeću i u prvoj polovici XIX. stoljeća iznimno zapaženu ulogu. Trogirski plemići od 1773. godine, ženidbenim vezama srođeni s uglednom i drevnom zadarskom plemićkom obitelji Fanfogna (ogranak Fanfogna-Garagnin), zakupnici državne desetine i duhana u Dalmaciji, posjedni-

ci rudnika željeza i talionice na Peruči, vlasnici prostranih zemljišnih posjeda, trgovačkih i obrtničkih radionica, Garagnini su – kao gospodarski vrlo moćna obitelj – u velikoj mjeri imali udio u političkim, društvenim, crkvenim i kulturnim zbivanjima na širem području Dalmacije početkom modernoga doba. Tri su člana obitelji Garagnin bila posebno istaknuta u javnom životu Trogira i Dalmacije. U XVIII. stoljeću ističe se Ivan Luka stariji (1722.-1783.), najprije rapski biskup i kasnije splitski nadbiskup te književnik, sabiratelj arheoloških, numizmatičkih i prirodoslovnih predmeta. Druga je značajna osoba iz te obitelji bio Dominik (1761.-1848.), sin nadbiskupova brata Ante Marije. Upravljaio je obiteljskim imanjem i s bratom Ivanom Lukom mlađim sudjelovao u njegovu znanstvenom radu, osobito u promicanju poljodjelstva i sabiranju arheoloških predmeta iz Salone za obiteljski muzej. U doba francuske uprave u Dalmaciji bio je delegat u Makarskoj i Splitu, a od 1808. do 1811. godine administrator dubrovačkoga i kotorskoga područja. Djelovao je u svezi s unapređenjem školstva i zdravstva, poticao cestogradnju i trgovinu držeći ih osnovama gospodarskoga prosperiteta Dalmacije te ga je za savjesno obavljanje brojnih odgovornih državnih dužnosti Napoleon odlikovao Legijom časti i naslovom baruna. Drži se da je najsvestranija osoba iz obitelji Garagnin bio Dominikov brat, Ivan Luka mlađi (1764.-1841.). Poglavitito se bavio prirodoslovnim znanostima i agronomijom; pisao je studije o poljodjelstvu, uzgoju pčela, dudovu svilcu i rudama u Dalmaciji, a sa skupinom naprednih intelektualaca osnovao je tri agrarne akademije: u Splitu 1787., u Kaštelima 1788. i u Zadru 1789. godine. Zbog svoje svestrane kulture, a posebice zbog velikog interesa za umjetnost i sabiranje antičkih umjetnina, austrijske su ga vlasti 1805. godine imenovale za konzervatora u Dalmaciji. U doba francuske uprave obnašao je brojne dužnosti: bio je središnji inspektor za šume i rudače, član Središnjeg povjerenstva za poljodjelstvo u Zadru i član Središnjeg povjerenstva za vode i ceste u Dalmaciji.

Dominik i Ivan Luka Garagnin ubrajali su se u krug dalmatinskih intelektualaca školovanih na glasovitim sveučilištima u Italiji. Njihova je naobrazba prelazila okvire njihove uže struke pa su osim kao liječnici, pravnici, filozofi, gospodarstvenici, jezikoslovci, putopisci i političari, bili jednako tako i pjesnici, znanstvenici, dramatičari, prevoditelji i povjesničari. Nošeni idejama prosvjetiteljstva i fiziokratizma, svoje su znanje i umijeće stavljali u službu Dalmacije u svrhu njezina sveukupnoga gospodarskog i kulturnog napretka.

U ovoj knjizi građa objavljuje se, zalaganjem priređivačica Ljerke Šimunković i Nataše Bajić-Žarko, izbor iz korespondencije Dominika i Ivana Luke Garagnina na osnovi kojega se doznaje o društvenome, političkom, kulturnom i gospodarskom stanju u Dalmaciji. Uporabljena arhivska građa pohranjena je u Državnom arhivu u Splitu (Arhiv Fanfonja Garagnin).

Nakon "Riječi urednice" (N. Bajić-Žarko, 7) i "Uvoda" (11-14) prvi dio knjige sadržava gradivo iz korespondencije Dominika Garagnina (17-188). Objavljena su pisma mahom istaknutih protagonista dalmatinske povijesti s početka i iz prve polovice XIX. Stoljeća i to: kulturnog povjesnika Franje Marije Appendinija (1768.-1837.), putopisca Giacoma Concine (1775.-?), dvorskog zastupnika pri carsko-kraljevskom sudištu Georga Franza Dieffenbacha, francuskog maršala Augusta-Frederica-Louisa de Marmonta (1774.-1852.), dvorskoga savjetnika i predsjednika dalmatinske pokrajine grofa Petera Goëssa (1774.-1846.), trgovačkog

posrednika u Mlecima Klementa Grubišića, pisca i prevoditelja Nikole Jakšića (1762.-1841.), pustolova, špekulanta i dobrotvora Alvižea Ghericea (1770.-1840.), državnog dužnosnika, pjesnika i povjesničara Grgura Stratika (1736.-1806.), leksikografa Joakima Stullija (1730.-1817.), svestranog znanstvenika i pisca Luke Stullija (1772.-1828.) te komediografa Vlaha Stullija (1768.-1843.).

Drugi dio knjige (191-334) obuhvaća opsežnu korespondenciju Ivana Luke Garagnina sa sljedećim istaknutim osobama dalmatinske povijesti XIX. stoljeća: generalnim providurom Dalmacije Vickom Dandolom (1758.-1819.), fiziokratom Jeronimom Draganićem Vrančićem (1738.-1821.), političarom Vickom Ismaelijem (1771.-1835.), već spominjanima Nikolom Jakšićem, Alvižiom Ghericeom i Grgurom Stratikom te s pravnikom, povjesničarom i književnikom Ivanom Hreljanovićem (Kreljanović) Albinonijem (1777.-1838.).

Na kraju knjige su popis uporabljenih arhivskih izvora (335), popis literature (336-339), sažetci na engleskom i talijanskom jeziku (340-341), popis ilustracija (342-343), kazala imena i zemljopisnih pojmova (347-358) i sadržaj (359).

Opsežna korespondencija znamenitih Trogirana Dominika i Ivana Luke Garagnina iznimno je vrijedno posvjedočenje o brojnim sastavnicama iz povijesti Dalmacije i dalmatinskih gradova (ali i područja Mletačke Albanije, posebice Boke kotorske) u prvim desetljećima modernoga doba. Lista osoba s kojima su se Dominik i Ivan Luka Garagnin učestalo dopisivali uistinu je impresivna – riječ je o prevažnim sudionicima političke, društvene, gospodarske, crkvene i kulturne povijesti Dalmacije i Jadrana. Sadržaj pisama otkriva i brojne osobne preokupacije, afinitete i usmjerenosti odvjetaka obitelji Garagnin te potvrđuje iznimnu važnost koju su imali u javnom životu Dalmacije. Objavljivanje te građe stoga je vrlo vrijedan istraživački pothvat priređivačica Nataše Bajić-Žarko i Ljerke Šimunković te je poticaj i model za kritičku obradu i prezentaciju takve vrste arhivske građe.

Lovorka Čoralić

Ruđer Josip Bošković, *Dnevnik putovanja iz Carigrada u Poljsku*, Dom i svijet, Zagreb 2006., 146 str.

U izdanju nakladničke kuće Dom i svijet u sklopu biblioteke Hrvatska ekonomska misao objavljeno je djelo *Dnevnik putovanja iz Carigrada u Poljsku* dubrovačkog znanstvenika Ruđera Josipa Boškovića u kojemu se opisuje putovanje spomenutog znanstvenika u XVII. st. na putu iz Carigrada za Poljsku. Riječ je o seriji u kojoj se izdaju djela koja tematikom obuhvaćaju područje ekonomske misli istaknutih hrvatskih znanstvenika i kulturnih i političkih djelatnika u prošlosti (Eugen Kvaternik, Stjepan Radić, Nikola Škrlec Lomnički, Josip Šipuš, itd.) kako bi se upozorilo na njihovu ključnu ulogu u gospodarskom napretku naših zemalja. Boškovićev *Dnevnik putovanja iz Carigrada u Poljsku* napisan je 1752., tiskan je na talijanskom jeziku 1784. godine, a na temelju tog izdanja načinila je Marija Katalinić 1951. godine prijevod na hrvatski koji se ovdje objavljuje. Iako je *Dnevnik* pisan u duhu ekonomske misli XVIII. st., ipak ekonomija nije bila prvotni cilj Boškovićeva odlaska u Carigrad, kao ni proučavanje fizikalnog procesa pomrčine Sunca koja se nekako u to doba trebala dogoditi, a koja je mladog znanstvenika mogla zanimati, već prgon isusovaca u Za-

